

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка
Факультет психології, соціальної роботи та спеціальної освіти
Кафедра психології особистості та соціальних практик

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-педагогічної та
навчальної роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ
« » 2024

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Педагогіка та психологія вищої школи»

Змістовий модуль

«Психологія вищої школи»

для студентів

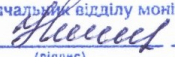
спеціальностей: 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа

035 Філологія

спеціалізації: 035.01 Українська мова та література

другого (магістерського) рівня вищої освіти

освітньої програми 035/029.00.01 Біографістика і текстологія

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Код ЄДРПОУ 45307965
Програма № 2252/24
Начальник відділу моніторингу якості освіти

(підпис) (прізвище, ініціали)
« » 20 24 р.

Київ – 2024

Розробник:

Столярчук Олеся Анатоліївна, доктор психологічних наук, професор, професор кафедри психології особистості та соціальних практик

Викладач:

Столярчук Олеся Анатоліївна, доктор психологічних наук, професор, професор кафедри психології особистості та соціальних практик

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри психології особистості та соціальних практик

Протокол від 26 серпня 2024 року № 8

Завідувач кафедри (Оксана СЕРГЄЄНKOBA)

(підпис)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми 035/029.00.01 Біографістика і текстологія

28 серпня 2024 р.

Гарант освітньої програми (Роман КОЗЛОВ)

(підпис)

Робочу програму перевірено

29 серпня 2024 р.

Заступник декана (Роман ПАВЛЮК)

(підпис)

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» 20__ р., протокол № ____

(підпис)

(ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» 20__ р., протокол № ____

(підпис)

(ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» 20__ р., протокол № ____

(підпис)

(ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» 20__ р., протокол № ____

(підпис)

(ПІБ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Педагогіка та психологія вищої школи		
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	4	
Курс	1	-
Семестр	1	-
Кількість змістових модулів з розподілом:	4	
Обсяг кредитів	4	-
Обсяг годин, в тому числі:	120	-
Аудиторні	32	-
Модульний контроль	8	-
Семестровий контроль	30	-
Самостійна робота	50	-
Форма семестрового контролю	екзамен	-
Змістовий модуль «Психологія вищої школи»		
Курс	1	-
Семестр	1	-
Обсяг кредитів	2	-
Обсяг годин, в тому числі:	60	-
Аудиторні	16	-
Модульний контроль	4	-
Семестровий контроль	15	-
Самостійна робота	25	-
Форма семестрового контролю	-	-

2. Мета та завдання змістового модуля «Психологія вищої школи»

Мета курсу – розкрити закономірності функціонування психіки студента як суб'єкта навчально-професійної діяльності та специфіку науково-педагогічної діяльності викладача, сприяти на цій основі формуванню готовності здобувачів до кваліфікованого професійно-педагогічного спілкування.

Завдання змістового модуля «Психологія вищої школи»:

- формувати здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу (ЗК-1);
- розвивати вміння виявляти ставити та вирішувати проблеми (ЗК-3);
- розвивати здатність мотивувати людей, рухатись до спільної мети, працювати в команді та автономно (ЗК-4);
- сприяти усвідомленню ролі експресивних, емоційних, логічних засобів мови для досягнення запланованого прагматичного результату (ФК-13);

- забезпечувати володіння науково-методичними засадами навчання та інноваційними підходами до фахової підготовки інформаційних фахівців і філологів; планування власної науково-педагогічної діяльності (ФК-15).

3. Результати навчання за дисципліною

Змістовий модуль «Психологія вищої школи» забезпечує оволодіння такими **програмними результатами навчання**:

- РН-1. Оцінювати власну навчальну та науково-професійну діяльність, будувати і втілювати ефективну стратегію саморозвитку та професійного самовдосконалення.
- РН-2. Упевнено володіти державною та іноземною мовами для реалізації письмової та усної комунікації, зокрема в ситуаціях професійного й наукового спілкування; презентувати результати досліджень державною та іноземною мовами.
- РН-3. Знаходити оптимальні шляхи ефективної взаємодії у професійному колективі та з представниками інших професійних груп різного рівня.
- РН-5. Застосовувати сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості дослідження в предметній області.
- РН-14. Дотримуватися правил академічної доброчесності.
- РН-17. Оцінювати й критично аналізувати соціально, особистісно й професійно значущі проблеми і пропонувати шляхи їх вирішення у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування.
- РН-19. Застосовувати знання основ педагогіки та психології, інноваційні методики викладання фахових дисциплін у закладах вищої освіти.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
1	2	3	4	5	6	7	8
Змістовий модуль 1. Психологічна характеристика студентства							
Тема 1. Психологія вищої школи як наука	2	2					
Тема 2. Психологічна характеристика студентського віку	2	2					
Тема 3. Особистісно-професійне становлення студента	2		2				
Тема 4. Психологічний аналіз учіння студентів	2		2				
Тема 5. Психологія студентської групи	9						9
Модульний контроль	2						
Разом	19	4	4				9
Змістовий модуль 2. Психологія особистості та діяльності викладача вищої школи							
Тема 6. Професіоналізм особистості та діяльності викладача вищої школи	12	2	2				8
Тема 7. Психологія педагогічної взаємодії викладача зі студентами	10	2					8
Тема 8. Психологічний аналіз педагогічних конфліктів у ЗВО	2		2				
Модульний контроль	2						
Разом	26	4	4				16
Підготовка та проходження контрольних заходів	15						
Усього	60	8	8				25

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Психологічна характеристика студентства

Лекція 1. Психологія вищої школи як наука (2 год.)

Психологія вищої школи як галузь психологічної науки та навчальна дисципліна. Предмет, завдання і основні категорії психології вищої школи на сучасному етапі реформування вищої освіти України. Зв'язок психології вищої школи з іншими науками. Методологія, принципи і методи психологічного дослідження у ЗВО.

Основні поняття теми:

Психологія вищої школи, студент, викладач, методологія психологічного дослідження.

Лекція 2. Психологічна характеристика студентського віку (2 год.)

Пізня юність як типовий період розгортання студентства. Інтелектуальні й особистісні показники представників студентського періоду. Суперечності та кризи студентського віку. Механізми та результати соціалізації особистості на етапі навчання у ЗВО. Адаптація студента до умов навчання у вищій школі. Типологія сучасних студентів.

Основні поняття теми:

Студентство, інтелектуальна й особистісна зрілість, криза адаптації, криза апробації, криза фахової готовності.

Семінар 1. Успішність навчально-професійної діяльності студентів (2 год.)

План:

1. Ознаки й особливості навчально-професійної діяльності студента.
 2. Мотивація професійного вибору та навчальної діяльності студента.
 3. Психологічні передумови та показники успішності навчально-професійної діяльності студентів. Типові детермінанти та шляхи усунення неуспішності навчання студентів.
 4. Організація самостійної навчально-професійної діяльності студентів.
- Література:** з основного списку – 1-4, з додаткових джерел – 1, 4, 8.

Семінар 2. Особистісно-професійне становлення студента (2 год.)

План:

1. Професіоналізація особистості як новоутворення студентського віку.
 2. Чинники та механізми формування Я-концепції майбутнього фахівця.
 3. Фахова компетентність як показник психологічної готовності студента до професійної діяльності.
 4. Мотиваційно-ціннісна сфера майбутнього фахівця та її роль у професійному становленні.
- Література:** з основного списку – 2-4, з додаткових джерел – 2, 5, 7.

Змістовий модуль 2.

Психологія особистості та діяльності викладача вищої школи

Лекція 3. Професіоналізм педагогічної діяльності та особистості викладача (2 год.)

Педагогічний професіоналізм як предмет психологічного аналізу. Компоненти педагогічної діяльності викладача та його професіоналізму. Акмеологічний підхід до змісту та виявів професіоналізму сучасного викладача ЗВО. Вияви професіоналізму педагогічної діяльності викладача. Професіоналізм особистості викладача.

Основні поняття теми:

Професіоналізм діяльності викладача, професіоналізм особистості викладача, педагогічна спрямованість, професійна ідентичність.

Лекція 4. Психологія педагогічної взаємодії викладача зі студентами (2 год.)

Психологічний аналіз педагогічної взаємодії викладача і студентів. Характеристика рівнів сформованості педагогічних взаємин викладачів і студентів. Зміст педагогічних позицій викладача у спілкуванні зі студентами. Типові суперечності та бар'єри педагогічного спілкування викладача зі студентами. Діалогічне спілкування як умова ефективної педагогічної взаємодії викладача та студентів.

Основні поняття теми:

Професійно-педагогічне спілкування, деструктивний, невизначений та гармонійний комунікативні рівні, комунікативна педагогічна позиція, бар'єр професійно-педагогічного спілкування, діалогічне спілкування.

Семінар 3. Індивідуальний стиль педагогічної діяльності викладача (2 год.)

План:

1. Поняття індивідуального стилю діяльності викладача.
2. Чинники формування й ознаки індивідуального стилю діяльності викладача.
3. Авторитет викладача як прояв індивідуального стилю.

Література: з основного списку – 2-4, з додаткових джерел – 3, 6, 8.

Семінар 4. Психологічний аналіз педагогічних конфліктів у ЗВО (2 год.)

План:

1. Феномен конфлікту у освітньому середовищі ЗВО, його різновиди за ознакою суб'єктів.
2. Чинники конфліктів між викладачем і студентом, між викладачем і студентською академічною групою.
3. Ознаки та стадії розвитку освітнього конфлікту у ЗВО.
4. Стратегії вирішення конфлікту викладача і студента.

Література: з основного списку – 2-4, з додаткових джерел – 3, 6, 8.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	2	2	2	2
Відвідування семінарських занять	1	2	2	2	2
Відвідування практичних занять	1				
Робота на семінарському занятті	10	2	20	2	20
Робота на практичному занятті	10				
Виконання завдань для самостійної роботи	5	1	5	2	10
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25
Разом			54		59
Максимальна кількість балів: 113					
Розрахунок коефіцієнта: $113 : 30 = 3,77$					

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

Таблиця 6.2.1

Карта самостійної роботи студента

№ з/п	Назва теми/завдання	Кількість годин	Бали
Змістовий модуль 1. Психологічна характеристика студентства			
1	Тема 5. Психологія студентської групи Завдання: Опрацювавши тему за підручником і першоджерелами, укласти її термінологічний словник.	9	5
Змістовий модуль 2. Психологія особистості та діяльності викладача вищої школи			
2	Тема 6. Професіоналізм особистості та діяльності викладача вищої школи Завдання: Опрацювавши тему за підручником, створити типологію сучасних викладачів (не менше 5 типів).	8	5
3	Тема 7. Психологія педагогічної взаємодії викладача зі студентами Завдання: Переглянувши фільм «У дзеркала два обличчя», порівняти комунікативні педагогічні стилі Роуз Морган та Грегорі Ларкіна.	8	5
Разом		25	15

Критерії оцінювання самостійних робіт

Самостійні роботи виконуються у ЕНК «Педагогіка та психологія вищої школи, 5 курс, БТ, денна».

Максимальна оцінка за кожну роботу – 5 балів.

Критерії оцінювання самостійної роботи:

Відповідність меті та змісту завдань роботи, повнота, логічність, послідовність	2
Відсутність помилок	1
Обсяг виконання завдань роботи	1
Оформлення роботи (порядок оформлення, технічна компетентність у оформленні матеріалів тощо)	1
Всього	5 балів

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

Модульні контрольні роботи виконуються у вигляді тестування в ЕНК «Педагогіка та психологія вищої школи, 5 курс, БТ, денна».

Кожна модульна контрольна робота (n=2) складається із питань закритого типу: 8 простих питань, 8 питань середнього рівня складності та 9 складних питань. Загальна кількість питань – 25. Кожна правильна відповідь оцінюється у 1 бал (виставляється автоматично програмою ADTester у електронному курсі). Максимальна кількість балів – 25.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.

Семестровий контроль проводиться у вигляді комплексного письмового екзамену, який містить теоретичні питання та практичні завдання (задачі) з педагогіки та психології вищої школи.

Таблиця 6.4.1

Критерії оцінювання відповіді студента на екзамені

Критерії оцінювання	Максимальна кількість балів
Повнота та правильність відповіді на перше теоретичне питання білету з педагогіки вищої школи	15
Повнота та правильність відповіді на друге теоретичне питання білету з психології вищої школи	15
Правильність та аргументованість розв'язування задачі	10
Разом	40 балів

- 6.5. Орієнтовний перелік питань для комплексного семестрового контролю.
1. Охарактеризувати предмет психології вищої школи як науки, її завдання.
 2. Розкрити функції та принципи здійснення викладачем психологічного дослідження.
 3. Порівняти ознаки досягнення інтелектуальної й особистісної зрілості в студентському віці.
 4. Описати становлення Я-концепції майбутнього фахівця.
 5. Охарактеризувати типові криз особистості студентського періоду.
 6. Проаналізувати етапи соціалізації особистості студентського періоду.
 7. Розкрити роль адаптації першокурсників до умов навчання у ЗВО.
 8. Проаналізувати типові шляхи та напрями професіоналізації студентів.
 9. Довести значущість формування професійної спрямованості в студентському періоді.
 10. Розкрити шляхи формування фахової компетентності в студентському періоді.
 11. Охарактеризувати особливості навчально-професійної діяльності студента.
 12. Проаналізувати типові чинники обмежень інтелектуальних функцій студентів.
 13. Розкрити психолого-педагогічні умови формування професійної мотивації навчання студентів.
 14. Навести приклади завдань і засобів розвитку пізнавальної самостійності студентів.
 15. Описати чинники і показники успішності навчально-професійної діяльності студентів.
 16. Охарактеризувати типові причини та шляхи усунення неуспішності навчально-професійної діяльності студента.
 17. Проаналізувати психологічні особливості студентської академічної групи.
 18. Охарактеризувати структуру та стадії становлення студентської академічної групи.
 19. Описати чинники та види конфліктів у студентській академічній групі.
 20. Розкрити зміст професіоналізму діяльності та особистості викладача.
 21. Довести значущість психологічної компетентності у професіоналізмі викладача вищої школи.
 22. Проаналізувати переваги та ризики індивідуального стилю професійної діяльності викладача вищої школи.
 23. Охарактеризувати імідж та педагогічні цінності сучасного викладача вищої школи.
 24. Проаналізувати чинники авторитету сучасного викладача.
 25. Описати функції та завдання професійно-педагогічного спілкування викладача зі студентами.
 26. Класифікувати типові стилі педагогічного спілкування викладача зі студентами.

27. Проаналізувати зміст і функції діалогічного спілкування викладача та студентів.
28. Розкрити функції, типи та стратегії вирішення конфлікту між викладачем і студентом.
29. Охарактеризувати ознаки та стадії розвитку педагогічного конфлікту у ЗВО.
30. Довести доречність профілактики та корекції конфліктів педагогічної взаємодії у ЗВО.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за 100-бальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. Навчально-методична картка дисципліни

«Педагогіка та психологія вищої школи. Психологія вищої школи»

спеціальностей 029. Інформаційна, бібліотечна та архівна справа, 035 Філологія, освітньої програми 035/029.00.01 Біографістика і текстологія

Разом: 60 год., лекції – 8 год., семінари – 8 год., модульний контроль – 4 год., самостійна робота – 25 год.

Модулі	Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2
Назва модуля	Психологічна характеристика студентства	Психологія особистості та діяльності викладача вищої школи
Кількість балів за модуль	54 бали	59 балів
Теми лекцій	1. Психологія вищої школи як наука – 1 бал. 2. Психологічна характеристика студентського віку – 1 бал.	3. Професіоналізм педагогічної діяльності та особистості викладача – 1 бал. 4. Психологія педагогічної взаємодії викладача зі студентами – 1 бал.
Кількість балів	2 бали	2 бали
Теми семінарів	1. Успішність навчально-професійної діяльності студентів як предмет психологічного аналізу – 11 балів. 2. Особистісно-професійне становлення студента – 11 балів.	3. Індивідуальний стиль педагогічної діяльності викладача – 11 балів. 4. Психологічний аналіз педагогічних конфліктів у ЗВО – 11 балів.
Кількість балів	22 бали	22 бали
Самостійна робота	Термінологічний словник – 5 балів	Типологія – 5 балів Порівняльна характеристика – 5 балів
Кількість балів	5 балів	10 балів
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота – 25 балів	Модульна контрольна робота – 25 балів
Рейтингові бали	Загальна кількість балів – 113 Коефіцієнт для переведення у 100-бальну шкалу – 3,77	
Підсумковий контроль	Екзамен 40 балів	

8. Рекомендовані джерела

Основна література:

1. Закон України «Про вищу освіту» від 1.07.2014 р.
2. Виноградова В.Є., Юрченко В.І. Психологія вищої освіти: теоретичні та практичні аспекти: навч. посіб. 2-е вид. Київ : Видавництво Ліра-К, 2020. 296 с.
3. Марцева Л.А. Педагогіка і психологія вищої школи : навч. посіб. Житомир: Державний університет «Житомирська політехніка», 2022. 150 с.
4. Подоляк Л. Г., Юрченко В. І. Психологія вищої школи: підр. Київ: Каравела, 2023. 360 с.

Додаткова література:

1. Головська І. Г., Чернева Т. М. Психологічні особливості розвитку мотивації навчання студентів в умовах дистанційного навчання. *Актуальні проблеми сучасної психології*: матеріали ІІ Всеукраїнської наукової інтернет-конференції (15 жовтня 2021). Одеса, 2021. С. 226–233.
2. Жигайло Наталія, Шолубка Тетяна. Формування психологічної стійкості студентів ЗВО під час війни. *Вісник Львівського університету. Серія психологічні науки*. 2022, 14. С. 3–14.
3. Іваненко, І. Психологія педагогічної мотивації викладачів у закладах вищої освіти. *Молодий вчений*, 2024, 1 (125). С. 79–84.
4. Купреєва О. П. Психологічні основи самореалізації студентів в інтегрованому освітньому середовищі: монографія. Київ: Талком, 2021. 407 с.
5. Сергеєнкова О. П., Столярчук О.А. Суб'єктність як чинник становлення особистості майбутнього фахівця. *Humanitarium*: зб. наук. пр. ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди». Вип. 1 : Психологія. Переяслав-Хмельницький (Київ. обл.) ; Ніжин (Чернігів. обл.) : Лисенко М. М., 2018. Т. 40. С. 86-93.
6. Ткачук Т.Л. Психологічні особливості педагогічної взаємодії викладача та студентів. *Вісник Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. Психологія*. 2016. Вип. 52. С. 159–166.
7. Харченко А. Особливості психологічного благополуччя студентів різних профілів підготовки. *Молодий вчений*, 2021, 4 (92). С. 175–178.
8. Stoliarchuk O., Kokhanova O., Sorokina O., Serhieienkova O. *Psychological Aspects of Professional Development: Through the Eyes of Students and Professors*. *Revista Românească pentru Educație Multidimensională*, 2022, 14 (3), 284–300.